

Posúdenie najdôležitejších publikácií, výskumných aktivít, metodologického prístupu a vývoja vedeckej školy doc. PaedDr. Pavla Doulíka, PhD.

Viacrát som bol požiadaný v habilitačných a inauguračných procesoch na rozličných univerzitách a vysokých školách o zaujatie stanoviska, posúdenie činnosti alebo účasť v príslušnej komisii. V tomto prípade tak činím na podnet dekana Pf UMB prof. Korima a hneď v úvode treba povedať, že moje vyjadrenie možno považovať istým spôsobom za zaujaté, pretože menovaného poznám od jeho študentských čias, od jeho magisterského a doktorandského štúdia, v ktorom som mu bol školiteľom. Z môjho hľadiska je to však dobrá správa a pozícia, lebo napriek tomu, že nemáme spoločný ani jediný publikovaný príspevok, vidím viacero paralel, ktoré môžem zdokumentovať a ktoré svedčia o podobnom uvažovaní a vývine. Môžem preto považovať doc. Doulíka za odchovanca našej trnavskej dvadsaťpäťročnej konštruktivistickéj tradície a je pre mňa obzvlášť príjemné písať posudok pre požadovaný účel inauguračného konania.

Prvé moje stretnutie s menovaným bolo na medzinárodnej konferencii o vyučovaní chémie, kde ešte ako študent magisterského štúdia informoval o svojom výskume, ktorý bol realizovaný v zmysle konštruktivistickéj paradigmy. V tom období sa na konštruktivizmus nazeralo v stredoeurópskom pedagogickom priestore s dešpektom. Mňa však zaujalo, že ako študent magisterského štúdia dokázal rozpoznať perspektívnu výskumnú a vzdelávaciu paradigmu. Ponúkol som mu preto doktorandské štúdium na našej univerzite a na niekoľko rokov sme sa stali spolupracovníkmi v oblasti identifikácie detských prekonceptov ako východiska pre konštruktivisticky rámcované prírodovedné vzdelávanie. Doc. Doulík získal základný vedecký kvalifikačný stupeň (PhD.) na slovenskej univerzite, práve preto nie je cudzí slovenskej pedagogickej komunite a jeho kvalifikačné pokračovania na Slovensku nepovažujem len za účelovú „kvalifikačnú turistiku“.

Čas ukázal, že konštruktivistická paradigma môže byť užitočná pre riešenie aktuálnych problémov prírodovedného vzdelávania na úrovni Európskej únie (ROCARD, M. et al. *Science Education Now: A Renewed Pedagogy for the Future of Europe*. Brusel : European Commission, 2007.). Menovaný rozpracoval vo svojej práci a nasledovných publikáciách kvantitatívne ukazovatele „merania“ prírodovedných prekonceptov. V tom vidím aj najzásadnejší prínos jeho činnosti na poli pedagogickej vedy.

Registrujem, že pôvodný priestor odborovej didaktiky sa ukázal v jeho prípade ako pritesný a jeho publikačné a výskumné zámery expandovali do všeobecnej didaktiky a metodológie pedagogického výskumu. Tu vynikajú štúdie s psychodidaktickým zameraním. Z oblasti metodológie je to zasa adekvátne rozpracovanie a nasadenie kvantitatívnych výskumných metód. K týmto prácam som sa už viackrát vyjadril, a preto sa nebudem opakovať. Nebudem sa tiež venovať rozboru kvantifikačných ukazovateľov pre toto konanie. Predpokladám, že v dostatočnej miere tak urobila samotná inauguračná komisía.

Pracovný priestor ktorý Pavel Doulík pokrýva je rozsiahly, o čom svedčí aj jeho spoluautorstvo na úspešných učebniciach chémie pre základné školy. V ČR na rozdiel od Slovenska o tom nerozhodujú len odborné stanoviská, ktoré sú často poplatné záujmovým finančným skupinám, ale predovšetkým neúplatné mechanizmy trhu učebníc.

Taktiež si veľmi cením, že všeobecnejší didaktický nadhľad dokáže spätne uplatniť k revízii koncepcie prírodovedného vzdelávania (napríklad v práci *Vývoj paradigmat přírodovědného vzdělávání*).

Jeho pôvodná exaktná prírodovedná orientácia z magisterského štúdia prináša ovocie vo veľmi racionálnych pohľadoch na pedagogické problémy a ich riešenie. Mnohokrát sa v nedávnej histórii pedagogiky ukázalo, že veľmi produktívnymi sa stali pedagógovia, ktorí mali za sebou učiteľskú prípravu reprezentovanú relatívne vzdialenými vyučovacími predmetmi. Spomeniem pedagógov ako Stračár, Velikanič, Prucha, Gavora, Lapitka a ďalší. Zdá sa, že to nie je negatívum všeobecnopedagogickej kvalifikácie ale skôr jeho prednosť, ktorá koriguje všeobecnopedagogické myslenie konkrétnou praxou vyučovania.

Musím sa priznať, že som doc. Doulíka a Dr. Orolínovú ako mojich študentov použil ne jeden neobvyklý „experiment“ v rámci doktorandského štúdia. Obaja študovali problematiku zisťovania prírodovedných prekonceptov žiakov, avšak jeden kvantitatívnu metodológiu a druhý kvalitatívnu metodológiu a navyše práce boli obhajované v jeden deň pri rovnakej komisii a aj oponentoch. Mojm cieľom bolo porovnanie kvantitatívneho a kvalitatívneho prístupu v pedagogických (odborovo didaktických) empirických výskumoch. Treba len dodať, že v tomto porovnaní dominoval Doulíkov vyprecizovaný kvantitatívny prístup.

Ak mám hodnotiť príslušnosť a rozpracovanie „vedeckej školy“, ide o jedného z predstaviteľov konštruktivistických prístupov, ktoré nie sú na stredoeurópskej scéne obvyklé, napriek tomu, že rétorika (diskurz) IBSE, vychádzajúci z konštruktivistického pozadia sa udomácnil u nás i blízkom okolí. Je to však vďaka peniazom z európskych projektov. V osobe P. Doulíka však vidím vedeckého pracovníka s konštruktivistickou paradigmou v hlave a potenciálom vplyvu v oblasti pedagogiky. Chcel som „prelustrvať“ práce jeho doktorandov, ale pre množstvo povinností som sa k tomu nedostal. Dúfam preto, že samotný uchádzač sa bude tejto problematike venovať. Za dôležité však považujem „prevádzkovanie“ doktorského (doktorandského) študijného programu Didaktika primárneho prírodovedného vzdelávania, čo považujem za zásluhu práve doc. Doulíka a súčasne inštitucionálne ukotvenie jeho vedeckej školy.

S pôvodného štúdia učiteľstva prírodovedných predmetov si odniesol do svojej expandujúcej pracovnej kariéry spôsobilosť pracovať v kolektíve, čo je typické najmä pre prírodné a technické vedy. Jeho publikačná „s.r.o“ spolu s doc. Škodom je nesmierne činná a prináša stovky publikácií a citácií. Chápem to ako synergický efekt, ktorý sa prejavuje v nadpriemernom počte publikácií.

Ak mám položiť otázky do vážnej diskusie, potom sú nasledovné:

Ako sa s odstupom času vnímate prácu L.S. Vygotského. Zvlášť ma zaujíma problém osvojovania spontánnych a vedeckých (v ruštine naučných) pojmov. Piagetovské a Vygotského poňatie. Sám hovoríte o osvojovaní spontánnych a nespontánnych pojmov. Aký potenciál vidíte v diele L.S. Vygotského pre didaktiku a vzdelávanie v budúcnosti?

Ako vidíte presadenie sa konštruktivistickej paradigmy v prírodovednom vzdelávaní v ČR?

Dúfam, že z môjho možno nie celkom obvyklého posudku vyplýva, že doc. PaedDr. Pavel Doulík, PhD. je vhodným kandidátom inauguračného konania v oblasti pedagogiky, a preto odporúčam príslušným vedeckým radám na UMB v Banskej Bystrici jeho schválenie v inauguračných procesoch, spolu s odporúčaním na vymenovanie za profesora v odbore pedagogika.

V Trnave 28.2. 2017

prof. PhDr. Ľubomír Held, CSc.

